

Miljöhandlingsplan 2023

Försvvarshögskolan

Försvvarshögskolans miljöhandlingsplan 2023

Styrdokument:	Försvvarshögskolans miljöhandlingsplan 2023
Klassificering	Plan
Diarienummer	Ö76/2022
Beslutsfattare	Rektor
Dokumentansvarig	C Plan
Senaste beslutsdatum	2023-02-24
Giltighetstid	2023, miljöhandlingsplanen ses över och uppdateras årligen i FHS planeringsprocess
Dokument som ersätts	4/2021, FHS miljöhandlingsplan 2022
Relaterade dokument	Miljöhandlingsplanen utgör en bilaga till FHS övergripande verksamhetsplan
Kortare sammanfattning	Miljöhandlingsplanen beskriver miljömålen för Försvvarshögskolans miljöarbete under 2023

Innehåll

1	Miljöarbetets kontext.....	3
2	Miljöledningssystemet.....	4
3	Organisation och ansvar.....	5
4	Miljöhandlingsplanens innehåll och omfattning.....	5
4.1	Tidsplan.....	5
4.2	Målområden.....	5
4.3	Ansvar.....	5
4.4	Uppföljning.....	5
5	Miljömål och indikatorer 2023.....	6
5.1	Avfallshantering och Resursanvändning.....	6
5.2	Energianvändning.....	6
5.3	Inköp av varor och tjänster.....	6
5.4	Resor.....	7
5.5	Utbildning, kommunikation och samverkan.....	7

1 Miljöarbetets kontext

Universitet och högskolor har både stora möjligheter och ett stort ansvar att bidra till en positiv samhällsutveckling. Försvarshögskolans långsiktiga bidrag till samhället är, genom utbildning och forskning, att främja ökad trygghet och säkerhet utan att orsaka ökade miljö- och hälsoproblem i samhället. I högskolelagen står att högskolorna ska främja en hållbar utveckling som innebär att nuvarande och kommande generationer tillförsäkras en hälsosam och god miljö, ekonomisk och social välfärd och rättvisa. Detta innebär att hållbar utveckling ska integreras i utbildning, forskning och samverkan, utöver lärosätets stödverksamhet.

Hållbar utveckling är en överordnad princip för FN:s arbete och har konkretiserats i Agenda 2030 med de 17 globala hållbarhetsmålen och 169 delmålen. Agenda 2030 är en global handlingsplan som till 2030 syftar till att; utrota extrem fattigdom, minska ojämlikheter och orättvisor i världen, främja fred och rättvisa samt att lösa klimatkrisen. Målen och delmålen är integrerade och odelbara och balanserar de tre dimensionerna av hållbar utveckling: den ekonomiska, sociala och miljömässiga.

Försvarshögskolans miljöarbete har framför allt sin utgångspunkt i förordningen (2009:907) om miljöledning i statliga myndigheter.¹ Förordningen anger att statliga myndigheter ska ha ett miljöledningssystem som integrerar miljöhänsyn i myndighetens stöd- och kärnverksamhet så att hänsyn tas till verksamhetens direkta och indirekta miljöpåverkan på ett systematiskt sätt. Miljöledningssystemet ska ha fastställda miljömål för verksamheten och en handlingsplan för arbetet med att nå miljömålen. Dessa mål ska bidra till en hållbar utveckling och till att nå de nationella miljö kvalitetsmålen. Sveriges miljömål visar konkret vad Sverige ska göra nationellt och internationellt för att bidra till att genomföra framför allt den ekologiska dimensionen av Agenda 2030.

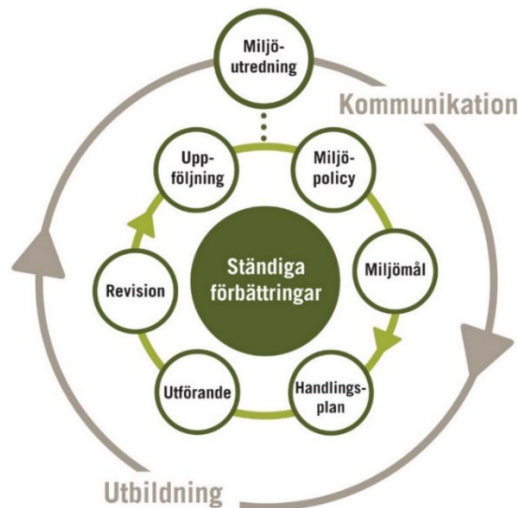
Försvarshögskolan är sedan 2019 även ansluten till Klimatramverket för universitet och högskolor. Genom ramverket erkänner Försvarshögskolan att klimatet är en avgörande och prioriterad framtidsfråga och åtar sig att genom utbildning, forskning och samverkan att bidra till samhällets uppsatta mål, att minska den egna klimatpåverkan i linje med samhällets åtaganden, sätta upp långtgående mål för klimatarbetet och kommunicera sitt klimatarbete. Under 2022 har Klimatramverket utvecklats med ett klimatnätverk i samarbete med SUHF. Nätverket syftar till att konkretisera arbetet och samverkan för lärosätenas gemensamma klimatarbete.

Försvarshögskolans miljöhandlingsplan 2023 behandlar främst de ekologiska dimensionerna av hållbar utveckling. Denna handlingsplan är, liksom handlingsplanen för jämställdhet, en del av Försvarshögskolans hållbarhetsarbete. Det systematiska arbetet med att integrera hållbar utveckling i utbildning, forskning och samverkan innefattas inte i miljöhandlingsplanen. Under 2022 har arbetet pågått för att systematisera integrering av hållbar utveckling i utbildning, forskning och samverkan. Detta kommer att fortgå under 2023.

¹ Arbetet pågår med att ta fram en proposition för en ny förordning som bygger på Naturvårdsverkets förslag till revideringar som redovisades i [En översyn av förordning \(2009:907\) om miljöledning i statliga myndigheter](#), NV-02142-20. Propositionen är försenad och beräknas vara klar första kvartalet 2023.

2 Miljöledningssystemet

Försvarshögskolans miljöledningssystem bygger på kraven i miljöledningsförordningen som i sin tur baseras på den internationella standarden ISO 14001 för miljöledningssystem. Kraven inkluderar miljöutredning, miljöpolicy, miljömål, handlingsplan, ansvarsfördelning, dokumenterade rutiner, intern miljörevision och årlig uppföljning (se figur 1 nedan).

Figur 1. Miljöledningssystemets olika delar

Miljöutredningen ligger till grund för miljöledningssystemets inriktning och utformning. I utredningen identifieras direkt och indirekt miljöpåverkan² som verksamheten ger upphov till. Miljöutredningen ska revideras vid större förändringar i verksamheten eller minst vart femte år.

Försvarshögskolans betydande miljöaspekter, som identifierades i FHS miljöutredning 2020³, är tjänsteresor, pendlingsresor, energianvändning, avfallshantering och resursanvändning, inköp och upphandling av varor och tjänster, utbildning, forskning samt samverkan och nyttiggörande. Av dessa betydande miljöaspekter är pendlingsresor ny sedan föregående miljöutredning.

Det finns även krav på att myndigheten ska ha miljöpolicy och fastställda miljömål. Miljömålen ska vara mätbara i så stor utsträckning som möjligt och uppdateras minst vart tredje år. För att nå miljömålen ska det finnas en handlingsplan med utpekade resurser, tillvägagångssätt och tidsplan. För att följa miljöpolicy och målen ska det finnas ansvarsfördelning och dokumenterade rutiner. Myndigheten ska även arbeta med information och utbildning för personalen samt miljöanpassa sina upphandlingar. Varje år ska även verksamheten redovisa miljöledningsarbetet till det egna departementet och Naturvårdsverket.

Uppföljning av miljöledningssystemet ska genomföras dels genom årliga interna miljörevisioner och dels genom årlig utvärdering av miljöarbetet. Genom att använda detta systematiska arbetssätt blir det möjligt att göra kontinuerliga revideringar som möjliggör ständiga förbättringar av miljöprestanda.

² Enligt 2 § i miljöledningsförordningen (2009:907) innebär *direkta miljöaspekter*, en negativ eller positiv förändring i miljön som uppkommer som ett resultat av myndighetens verksamhet medan *indirekta miljöaspekter* uppkommer som ett resultat av att någon annan än myndigheten vidtar en åtgärd som en följd av att myndigheten har meddelat föreskrifter eller fattat något annat beslut, gett råd, genomfört utbildning eller lämnat information.

³ Ö 236/2020

3 Organisation och ansvar

Ledningens engagemang och tydlig ansvarsfördelning är avgörande för ett framgångsrikt miljöledningsarbete. Ansvarsfördelningen regleras i "Organisation och ansvar för Försvarshögskolans miljöledningssystem" (Ö 267/2016). På Försvarshögskolan är det rektor som har det yttersta ansvaret för miljöledningssystemet. Vid ledningens genomgång, som sedan 2020 genomförs i samband med ordinarie T1-uppföljning, redovisas det gångna årets miljöarbete och ledningen fattar beslut om inriktning för det fortsatta arbetet.

Under 2019 tilldelades vice rektor ansvaret för att integrera hållbar utveckling i FHS utbildning, forskning och samverkan medan högskoledirektören tilldelades motsvarande ansvar avseende övrig verksamhet inom FHS (Ö 613/2019).

Respektive organisationsenhetschef (C OrgE) ansvarar för att handlingsplaner och rutiner tillämpas och integreras i verksamheten. Miljöcontrollern har ett samordningsansvar för högskolans miljöledningssystem. Ansvaret för enskilda medarbetare omfattar att följa policys, rutiner, strategier och verka för att miljömålen nås.

4 Miljöhandlingsplanens innehåll och omfattning

Försvarshögskolans miljöhandlingsplan är en tematisk handlingsplan som utgör en bilaga till FHS verksamhetsplan där arbetet med tvärgående perspektiv behandlas och bryts ner på aktivitetsnivå. Miljöhandlingsplanen ses över årligen och beslutas därefter, tillsammans med verksamhetsplanen samt övriga tematiska handlingsplaner, av rektor inför varje nytt verksamhetsår.

Miljöhandlingsplanen för 2023 omfattar fem miljömål. Målen uppnås genom olika aktiviteter som finns sammanställda i operationaliseringen av FHS Verksamhetsplan 2023 (i excelformat).

4.1 Tidsplan

Miljöhandlingsplanen gäller under ett år, från och med 2023-01-01 till och med 2023-12-31.

4.2 Målområden

Miljömålen i handlingsplanen omfattar de betydande miljöaspekterna, det vill säga de områden där högskolans verksamhet påverkar miljön mest.

Miljöhandlingsplanens målområden är:

1. Avfallshantering och resursanvändning
2. Energianvändning
3. Inköp av varor och tjänster
4. Resor
5. Utbildning, kommunikation och samverkan

4.3 Ansvar

Miljöcontrollern är ansvarig för samordning, uppföljning och uppdatering av miljöhandlingsplanen. Vem som är ansvarig för aktiviteterna varierar och finns angivet under respektive aktivitet i operationaliseringen av FHS verksamhetsplan 2023.

4.4 Uppföljning

För att underlätta uppföljningen av miljömålen är varje mål kopplat till en eller flera indikatorer. Handlingsplanens mål och aktiviteter följs upp årligen och rapporteras till Naturvårdsverket och Utbildningsdepartementet. Redovisningen utgör ett underlag till ledningens genomgång i samband med

ordinarie T1-uppföljning. Under T2-uppföljningen görs en bedömning av hur arbetet med aktiviteterna fortlöper medan det i T3 sker en slutlig uppföljning av aktiviteterna.

5 Miljömål och indikatorer 2023

Nedan presenteras miljömål och indikatorer för 2023. Miljömålen bidrar till genomförandet av lärosätets strategiska mål om en kvalitetsdriven och effektiv högskola där ett av strategiområdena handlar om stärkt arbete för jämställdhet och hållbar utveckling.⁴

5.1 Avfallshantering och Resursanvändning

Detta mål handlar om att minska det osorterade avfallet genom att exempelvis se till att det finns sorteringsmöjligheter för olika fraktioner inklusive matavfall samt minska resursanvändningen genom exempelvis återbruk av möbler och kontorsinredning.

Uppföljningen för 2021 visade att andelen sorterat avfall låg på 54 procent, vilket var en ökning jämfört med föregående år.

Miljömål

Försvårshögskolan ska årligen öka andelen sorterat avfall (matavfall och avfall som kan materialåtervinnas).

Indikatorer

- 1) Andel källsorterat avfall av totala avfallet (mätt i kilo) för Försvårshögskolans verksamhet i Stockholm.
- 2) Utsorterat matavfall (mätt i kilo).
- 3) Andel lokalanpassningsprojekt som innehåller återbruk.
- 4) Procentuell förändring av utskriften jämfört med 2015.

5.2 Energianvändning

Detta mål handlar om att minska energianvändningen i lokaler genom energieffektivisering och energibesparande åtgärder, som till exempel installation av LED-belysning. Försvårshögskolan samverkar med fastighetsägaren Akademiska hus för att minska energianvändningen. År 2022 låg energianvändningen på 1854 kWh/årsarbetskraft och helårsstudent, jämfört med 2043 kWh år 2021.

Försvårshögskolan har sedan 2022 ett målvärde att energianvändningen inte ska vara högre än 2000 kWh/årsarbetskraft + helårsstudent år 2025.

Miljömål

Försvårshögskolan ska årligen minska energianvändningen per årsarbetskraft, helårsstudent och per kvadratmeter. För år 2023 ska energianvändningen inte vara högre än 2022 kWh per årsarbetskraft och helårsstudent.

Indikatorer

- 1) Energianvändningen (kWh) per kvadratmeter.
- 2) Energianvändningen (kWh) per årsarbetskraft och helårsstudent.

5.3 Inköp av varor och tjänster

Detta mål handlar om att öka andelen ställda miljökrav i upphandlingar och direktupphandlingar. Upphandling är ett viktigt styrmedel för att styra mot en hållbar utveckling och till att nå de nationella

⁴ Försvårshögskolan, 2020. Vision och strategi för Försvårshögskolan 2020-2030. Dnr Ö 123/2020.

miljökvalitetsmålen. Hållbar upphandling, genom exempelvis energieffektiva produkter, kan även innebära att driftkostnaderna minskar på sikt.

Uppföljningen för 2021 visade att andelen upphandlingar med miljökrav låg på 31 procent, en minskning med 7 procent sedan föregående år. Det ekonomiska värdet av andelen upphandlingar med miljökrav låg på 53 procent, en minskning med nio procent från föregående år.

Miljömål

Försvarshögskolans ska årligen öka andelen upphandlingar med hållbarhetskrav mätt i ekonomiskt värde.⁵

Indikatorer

- 1) Procentuellt värde av det ekonomiska värdet av upphandlingar med hållbarhetskrav ställt mot det totala ekonomiska värdet av upphandlingar.
- 2) Procentuellt värde av antal upphandlingar med hållbarhetskrav ställt mot totala antalet upphandlingar.

5.4 Resor

Detta område handlar om att minska utsläppen av växthusgaser från resor, där flygresor utgör den största källan till klimatutsläpp. Under 2019 genomförde Försvarshögskolan en CERO-analys för att kartlägga och analysera resor i tjänsten samt till och från arbetet. Under hösten 2021 gjordes en uppföljande analys som visade att sedan förra mätningen hade utsläppen från tjänsteresor minskat medan utsläppen från arbetspendling ökat. Dessa förändringar berodde sannolikt på de förändrade resmönster som pandemin innebar. Under hösten 2022 hölls en workshop där åtgärder togs fram för att bidra till minskade reserelaterade utsläpp för FHS. År 2022 låg CO₂-utsläppen för tjänsteresor på 1156 g CO₂/årsarbetskraft. Denna siffra kan jämföras med 2019 års utsläpp på 1217 g CO₂/årsarbetskraft. År 2020 och 2021 års utsläpp är inte jämförbara då de påverkades av pandemins reserestriktioner.

Försvarshögskolan sedan 2022 ett målvärde att koldioxidutsläpp från tjänsteresor ska minska med 21 procent till år 2025 jämfört med 2019.

Miljömål

Försvarshögskolan ska minska koldioxidutsläppen från resor i tjänsten med 14 procent per helårsanställd till utgången av 2023 jämfört med 2019.

Indikatorer

- 1) CO₂-utsläpp per årsarbetskraft för tjänsteresor.
- 2) CO₂-ekvivalenter per årsarbetskraft för tjänsteresor.
- 3) CO₂-ekvivalenter per årsarbetskraft för resor till och från arbetet.

5.5 Utbildning, kommunikation och samverkan

Detta mål handlar om att förbättra kommunikationen kring miljöarbetet, miljöutbildning till anställda och studerande samt samverkan inom miljöområdet. Samverkan har i miljöutredningen identifierats som en betydande miljöaspekt och det finns även krav på kommunikation och utbildning i miljöledningsförordningen samt skrivningar om miljöutbildning i FHS miljöpolicy. Även i Klimatramverket finns åtaganden kopplade till samverkan och kommunikation. Därtill lyfter även Klimatramverket fram studentsamverkan som ett viktigt område.

⁵ Upphandlingar definieras i det här fallet som upphandlingar och direktupphandlingar över 100 000 kronor.

Miljömål

Försvarshögskolan ska arbeta med utbildning, kommunikation och samverkan kopplat till miljö och hållbar utveckling.

Indikator

Antal genomförda aktiviteter och projekt inom utbildning, kommunikation och samverkan kopplat till miljö och hållbar utveckling.

Detta mål handlar om att förbättra kommunikationen kring miljöarbetet, miljöutbildning till anställda och studerande samt samverkan inom miljöområdet. Samverkan har i miljöutredningen identifierats som en betydande miljöaspekt och det finns även krav på kommunikation och utbildning i miljöledningsförfordningen samt skrivningar om miljöutbildning i FHS miljöpolicy. Även i Klimatramverket finns åtaganden kopplade till samverkan och kommunikation. Därtill lyfter även Klimatramverket fram studentsamverkan som ett viktigt område.

Försvvarshögskolan